

Verbinden

De Cello Biennale in Amsterdam werd gevierd in het Muziekgebouw aan het 't IJ van 31-10 tot en met 10-11; het was een lustrum, de tiende editie. Wij bezochten het concert van Giovanni Sollima een virtuoze Italiaanse topcellist. Sollima heeft een totale vrije geest, componeert de mooiste muziek en is geniaal op zijn instrument. Hij wordt ook wel de Jimmy Hendrix op de cello genoemd. Al jarenlang is *Terra Aria (Daydream)* ons favoriete stuk. De expressie in deze eigen compositie is een manier om contact te zoeken met anderen en de wereld om ons heen om tenslotte te eindigen in totale harmonie. Bijna religieus maar *zo kan kunst worden ervaren, zo kan kunst verbinden*.

Een vergelijkbare beleving hadden we dit voorjaar in Auvers-sur-Oise, 20 km ten westen van Parijs. Naifeh en Smith schreven een fantastische en uitputtende biografie over Vincent van Gogh. Het lezen ervan zette ons aan om dit stadje, waar hij de laatste 70 dagen van zijn leven doorbracht, te bezoeken. Vincent was daar zeer productief. In totaal maakte hij in die periode 74 schilderijen en meer dan 50 tekeningen. Zijn belangrijke laatste werken 'Boomwortels', 'De Kerk van Auvers', en 'Het Korenveld met de Kraaien', kwamen hier tot stand.

Vincent woonde en werkte op een piepklein zolderkamertje in de Auberge Ravoux. Met zijn schilderspullen trok hij erop uit om in de open lucht te schilderen. Hij gebruikte zijn penseel als een 'mitrailleur': felle kleuren direct op het doek, afwijkend van het realistische beeld en vol van emotie.

Op dat zolderkamertje is hij ook overleden. Nog altijd is onduidelijk of zijn dood een ongeluk was of zelfmoord. Wat wel zeker is dat een bezoek aan Auvers-sur-Oise met al zijn van Gogh hoogtepunten, waar hij ook samen met zijn broer Theo begraven ligt, je kan optillen naar ook een andere dimensie, *zo kan kunst worden ervaren, zo kan kunst verbinden*.

Vincent van Gogh (1853-1890) | *Korenveld met kraaien* | 1890

Beeld uit de videoclip *Terra Aria (Daydream)* door Giovanni Sollima.

Was van Gogh nou een impressionist of een expressionist? Frans Lander noemde in zijn prachtige lezing over het expressionisme van Gogh een wegbereider ervan. Felle kleuren, geen realisme en veel emotie zijn daar ook wel de exponenten van. In het bijzonder gaat Frans uitgebreid en inspirerend in op het expressionisme en Leo Gestel, onze lokale held.

De aanleiding voor zijn lezing is de huidige tentoonstelling in het Stedelijk Museum van 'Leo Gestel en Gustav de Smet, vluchtelingen en zielsverwanten'. Deze titel is gebaseerd op het mooie boek van Hans Hagen waarin hij uitgebreid dit thema behandelt. U ontvangt dit boek gelijktijdig met dit bericht.

Er hangen prachtige schilderijen van beide kunstenaars en het thema 'vluchtelingen en zielsverwanten' is helemaal van deze tijd. Bij aanvang van de Eerste Wereldoorlog ontvingen wij ruimhartig zo'n miljoen gevluchte Belgen. De Smet was een van hen. Hij vluchtte naar het neutrale Nederland waar hij werd opgevangen door Gestel en zijn kunstzinnige vrienden. Later was er een aanleiding voor Gestel om te vluchten, De Smet ontfermde zich over Gestel met als resultaat een jarenlange vriendschap.

Met dit thema organiseert ons museum ontmoetingen tussen kunstenaars. De ambitie is om zo gezamenlijke kunstwerken te maken wat kan uitmonden in nieuwe vriendschappen.

Kunst verbreedert en heelt, *zo kan kunst dus worden ervaren, zo kan kunst verbinden*.

Jaap Breunesses

Tip: kijk op You Tube, Giovanni Sollima *Terra Aria (Daydream)*. Bezoek de tentoonstelling *Marianne van Werefkin - Pionier van het expressionisme* - Museum de Fundatie Zwolle. T/m 16 maart.

LEO GESTEL EN HET EXPRESSIONISME

FRANS LANDER

1. Edvard Munch | *De Schreeuw* | 1893

Hoewel we Gestel niet tot één school kunnen rekenen en hij zich liet inspireren door allerlei bewegingen in de schilderkunst, heeft zijn werk in een bepaalde periode sterk expressionistische trekken. Dit is vooral beïnvloed door zijn verblijf in België, in Sint-Martens-Latem aan de Leie en zijn vriendschap met Gustave de Smet.

Het expressionisme is een belangrijke kunstbeweging in de jaren tussen 1880 en 1925 en beleeft zijn hoogtepunt vooral in Duitsland waar twee kunstenaarsgroepen actief zijn: *Die Brücke* in Dresden en *Der Blaue Reiter* in München. Het is een beweging die nauw samenhangt met het wereldbeeld in die tijd, in het bijzonder rond de Eerste Wereldoorlog.

Van Gogh en Gauguin mogen gerekend worden tot de wegbereders van het expressionisme. Als Vincent van Gogh zijn bekende postbode schildert (afb. 2), schrijft hij aan zijn broer

“Plots werd de hemel bloedrood. Ik stond vastgenageld, bevend van angst en hoorde en voelde een luide, oneindige schreeuw die de natuur doorsneed.”

aldus Edvard Munch in 1893. Dit schilderij is bij uitstek de icoon van het expressionisme.

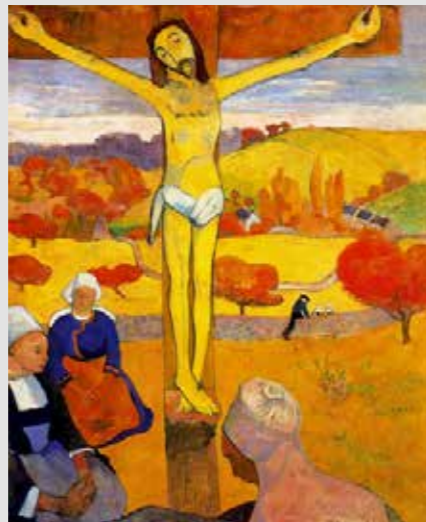
Theo: “Ik weet niet of ik de postbode zo kan schilderen, als ik hem voel”. Hier is overduidelijk sprake van een expressie. Ook bij *De Gele Christus* van Paul Gauguin uit 1889 (afb. 3) kunnen we zien dat de emotie, de poëtische mystiek de overhand krijgen boven de klassieke vormtaal.

Was het impressionisme een stroming die vooral werd gekenmerkt door de bevrijding van de kunst en zijn lichte, vrolijke toon, gebaseerd op de weergave van het moment, de impressie van de kunstenaar, het expressionisme vertoont door de uitdrukking van de innerlijke emotie, de gevoelswereld van de kunstenaar.

Veel expressionistische kunstenaars hebben als jonge mannen te maken met de ontberingen in de Eerste Wereldoorlog. In hun werk spelen angst, agressie, mystiek en lyrische bevoegenheid een doorslaggevende rol.

Het expressionisme vormt door zijn extatisch gebruik van kleuren en vervormingen de overgang naar de moderne kunst. De kunstenaars voelen zich niet meer gebonden aan de strenge regels die opgeld doen sinds de renaissance en sluiten daarmee aan bij de vrijere vormen van de romantiek, waarin het gevoel de overhand krijgt op de ratio.

Dat blijkt grote consequenties te hebben voor de beeldtaal van de expressionisten. Zij bevrijden de kleur en de vorm, waarmee de twee onderscheidende kunstbewegingen van het fauvisme en het expressionisme zichtbaar worden. In het noorden overheerst het expressionisme, terwijl met name in Frankrijk het fauvisme de toon aangeeft. Maar zij zijn als het ware een soort tweeling in de kunst, al kenmerkt het fauvisme zich vooral door een explosie van kleuren.

2. Van Gogh
Portret van de postbode Joseph Roulin | 18883. Paul Gauguin
De Gele Christus | 18894. Ernst Ludwig Kirchner
Vijf vrouwen op straat | 1914

Die Brücke ontstond in Dresden en kende een programma, mede geschreven door Kirchner. De groep was eerder een revolutionaire cel in zijn ideeën dan een artistieke beweging. Het werk is vaak somber en onheilspellend het werk *Vijf vrouwen op straat* van Kirchner uit 1913 (afb. 4). Het zijn vijf verontrustende vrouwen, zwarte figuren met buitensporige hoofddekels tegen een felgroene achtergrond; vrijwel abstract en compositorisch verre van eenvoudig.

Der Blaue Reiter was een minder samenhangende groep met meer verloop die opereerde vanuit München, minder revolutionair en gericht op de mens en zijn wereld. Kandinsky (afb. 5) is één van de meest bekende schilders uit de groep. Hij genoot van wat hij de dionysische vrijheid van kleuren

noemde en was één van de eerste non-figuratieve schilders. Frans Marc (afb. 6), zeer jong gesneuveld in de Eerste Wereldoorlog, was kinderlijker van aard. Zijn schilderijen kenmerken zich door een serene kleur een een bijna fauvistisch kleurgebruik.

Bij de fauvisten was de kleur het belangrijkste element in hun werk. Maurice de Vlaminck (afb. 7), Derain (afb. 8) en Matisse (afb. 9) zijn de grondleggers van het fauvisme.

Ook in Nederland had het fauvisme grote invloed. De drie grote vernieuwers van de Nederlandse schilderkunst, Mondriaan, Sluiter (afb. 10) en Gestel kenden alle drie hun fauvistische periode. Daarenboven hadden we onze eigen fauvisten/expressionisten in *De Ploeg* (afb. 11) uit Groningen sterk

5. Wassily Kandinsky | *Improvisation 33 (Orient1)* | 19136. Frans Marc | *Het rode paard* | 19117. Maurice De Vlaminck | *Gezicht op Bougival* | 19068. André Derain | *La Danse* | 19069. Henri Matisse | *Odalisk* | 1920-192110. Jan Sluiter | *Maannacht* | 1912

beïnvloed door de Duitse expressionisten. De invloed van het expressionisme is nauwelijks te overschatten. Veel voor- aanstaande moderne kunstenaars vonden hierin hun inspira- tie zoals Emil Nolde (afb. 12) en Willem de Kooning (afb. 13).

Tussen Gustave de Smet en Leo Gestel zijn tal van aankno- pingspunten te vinden. In de eerste plaats heeft Gestel in 1914, na zijn terugkeer uit Mallorca, Roozendaal bezocht waar veel Belgen aankwamen die voor het geweld van de eerste wereld- oorlog waren gevlucht en daar tekeningen en litho's over ge- maakt. Een van die vluchtelingen was De Smet. Deze komt in Nederland in contact met Le Fauconnier (afb. 14), een Franse schilder die grote invloed uitoefende op de schilders van de Bergense school, waartoe ook Gestel een tijd heeft behoord.

Ook Le Fauconnier ontvluchtte zijn land in verband met de oorlog en vestigde zich in Bergen. Het werk van Gestel in die periode vertoont de typische kenmerken van de Bergense school: scherpe contouren, donkere kleuren, veel beweging (afb. 15).

Later zal Gestel van 1925 tot 1927, na zijn huwelijkscon- flict, zich vestigen in de Leiestreek nabij Gent en Sint-Maar- tens-Latem en sterk beïnvloed worden door de Vlaamse schilders, die daar woonden. Ten tweede male kruisen de paden van De Smet en Gestel elkaar. Ze zijn hun hele leven hechte vrienden gebleven. Gestel en de Smet in één exposi- tie is dan ook een uitstekende keuze van ons Stadsmuseum.

Het Vlaamse expressionisme kenmerkt zich door een ge- heel eigen stemgeluid, wars van de heersende trends in Europa. In hun zoektocht naar de waarachtige levensvorm trekken de Vlaamse expressionisten zich begin twintigste eeuw terug uit de stad en vestigen zich in kunstenaarskolo- nies en vissersdorpen. Hier omgeven zij zich door het harde en ongepolijste bestaan van boeren en vissers. Het idee dat eenvoudige landarbeiders een authentieke en daarom bete- re vorm van leven hadden dan stedelingen ligt geworteld in het primitivisme, met als belangrijkste vertegenwoordiger Paul Gauguin (1848-1903). Zij verheerlijken het spontane, onbedorvene, naïeve en intuïtieve van de 'primitieve' mens. Allereerst Gustave De Smet. Hij was een zoon van een huis- schilder uit Gent. Met Frits Van den Berghe en **Constant Permeke** behoort hij tot de grote drie van het Vlaamse ex- pressionisme. Aanvankelijk schilderde hij in de impressio- nistische stijl, maar na zijn vlucht naar Nederland komt hij onder invloed van Le Fauconnier en de Bergense school en ontwikkelt zich tot een expressionist met een geheel eigen kubistische inslag.

Terug in Vlaanderen krijgt zijn werk met circus- en kermis- taferelen, accordeonspelers en taferelen van dorpen en hui- zen een geheel eigen vrolijk kleurenpalet (afb. 16). In zijn on- derwerpkeuze gaat hij met zijn emotioneel geladen thema's: prostituees, circusvolk e.d. naar een stijl waarin een klankrijk spel van licht en kleur binnen duidelijke contouren een effect van sensualiteit oproept.

Gestel verblijft in 1925-1927 langere tijd in Vlaanderen, waar hij veel optrekt met zijn vriend De Smet. Deze had een grote invloed op zijn werk, zoals te zien in onderstaande schilde- rijen van links Gestel en rechts De Smet (afb. 17 en 18). Echter, ik denk dat de invloed van een andere Vlaamse schilder van grotere betekenis is geweest voor de ontwikkeling van Gestel, namelijk Constant Permeke. Deze was in het bijzonder bezig om het 'diepmenselijke' in beeld te brengen (afb. 19). Als geen ander belichtte hij de tragiek van het harde leven van de eenvoudige werkmens, zeelui, mijnwerkers en de boerenmens op het platteland. Hij was gefascineerd door de verbondenheid die mensen hadden met het land en de zee.

Ook Gestel was in zijn latere werk op zoek naar de oermens, die hij meende te vinden in de vissersbevolking rond de Zui- derzee, zoals de Spakenburgers (afb. 20). Hij was op zoek naar oorspronkelijkheid in de mens. Hij deed dat door hun trekken sterk te stileren, en op een soort archaische wijze weer te geven. Dat had hij niet zelf verzonnen, zoals dat meestal ging bij Gestel. Hier volgde hij een weg die ook Permeke was inge- slagen: ook deze was op zoek naar de oermens. Hun werk uit die tijd vertoont dan ook opvallende gelijkenissen. Veel invloed ondervonden beiden van de meer archaische Afrikaanse kunst.

Leo Gestel had als een van de grote vernieuwers van de Nederlands schilderskunst al een naam opgebouwd. Als hij tot een vorm van expressionisme geraakt, is dat betrekkelijk laat in zijn carrière, na de schitterende luministische en kubistische

21. Leo Gestel | Herfst | 1919

periode, waarin hij enkele van zijn mooiste werken creëerde, die De Smet mijns inziens nooit zal evenaren. Welke invloeden Leo Gestel ook ondergaat, hij vertaalt deze steeds naar zijn eigen rijke authentieke beeldtaal. Dat enigszins kameleontische van Gestel is en blijft een intrigerend aspect. Kijk nu eens naar zijn fauvistisch/luministische Herfst (afb. 21). Ook hier weet hij echt een geheel stempel te drukken op een internationale stijl- periode in de schilderkunst. Dit schilderij is echt een icoon van de Nederlandse schilderskunst, helaas niet in ons Stadsmuse- um maar in museum Kranenburgh in Bergen. Een schilder waar Woerden om trots op kan zijn.

11. Jan Wiegers (lid van De Ploeg) | Kirchner in atelier | 1925

12. Emil Nolde | Zomerwolken | 1913

13. Willem de Kooning | Montaux IV | 1969

14. Le Fauconnier | Dorp in de bergen | 1911-1912

15. Leo Gestel | Boerderij in de Beemster | 1921-1919

16. Gustave De Smet | Matrozen in Oostende | 1925

17. Leo Gestel | De vriendinnen | 1927

18. Gustave De Smet | Les Amants | 1919

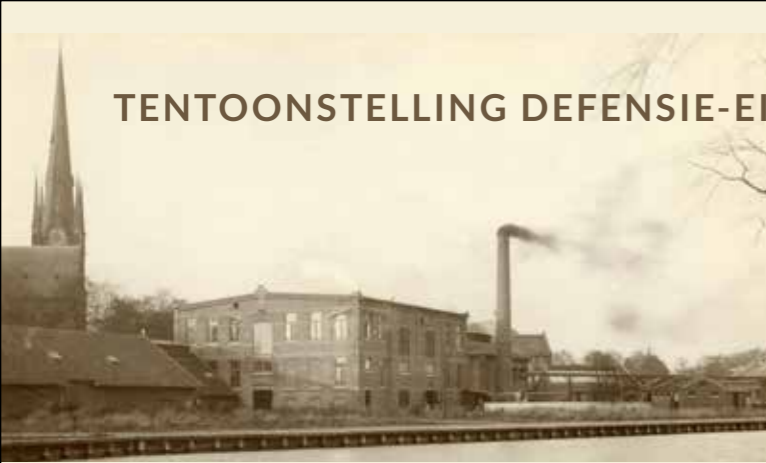
19. Constant Permeke | Vesperstijd | 1928

20. Leo Gestel | Spakenburger vissers | 1925

TENTOONSTELLING DEFENSIE-EILAND 14-02 t/m 15-06 2025

Een zeldzame foto van het Defensie-eiland met rokende schoorsteen. In 1915 werd het eerste stenen gebouw, de stoomwasserij, opgericht.

Ruim 40 gesprekken, enkele groeps gesprekken, een waslijst aan contacten, een bulk informatie en beeld en een objecten-wensenlijst. De oogst van ruim drie maanden projectontwikkeling voor de tentoonstelling over het Defensie-eiland in Woerden. Ondertussen zoeken we nog steeds naar wegen om verhalen en objecten boven tafel te krijgen en naar manieren om die aansprekend te presenteren.

De tentoonstelling heeft drie verhalen:

- 1 De geschiedenis van het 'Magazijn' vanaf 1873 toen Defensie zich in het Kasteel vestigde. Daar gaat een kleine proloog aan vooraf over de strook land zonder naam -onderdeel van de vestingwerken- waarvan een deel later Defensie-eiland is genoemd. En over de gevangenen, waar onder de vrouwen, die ook al herstelwerkzaamheden voor Defensie uitvoerden.
- 2 De periode van de leegstand met het participatietraject, de creatieve periode met tal van activiteiten en het ontwikkeltraject. Langs die weg is het voormalige schiereiland van een gesloten bolwerk een open en toegankelijke poort naar de stad geworden en nu weer een echt eiland.
- 3 De verhalen: van oud-werknemers, burgers en militairen, van Woerdenaren die op wat voor manier dan ook een band met het eiland hebben, de bezoekers van de creatieve activiteiten, de ontwikkelaars en architecten en de huidige bewoners.

Behalve een tentoonstelling in het museum, werken we aan een activiteitenprogramma met lezingen, rondleidingen en creatieve acties. En de educatie wordt niet vergeten.

Leerlingen uit klas 5 VWO van het Minkema College werken in het vak CKW aan een creatieve opdracht waarbij ze het onzichtbare zichtbaar gaan maken. Daarvoor hebben ze van ons zeven verhalen gekregen die uitgewerkt worden in een fruitkistje. Een selectie daarvan nemen we op in de tentoonstelling. Daarnaast onderzoekt onze stagiaire van de Reinwardt Academie -Mariken Veenhof- hoe het museum een co-creatief proces met de scholen aan kan gaan waarbij leerlingen zich genoeg betrokken voelen om de tentoonstelling te bezoeken. Daarvoor zijn inmiddels goede contacten gelegd met de Wilhelminaschool en De Schakel.

Wat gaan de bezoekers straks zien? Dat zijn nu nog losse ideeën die we straks met de hulp van Buro Fudge gaan uitwerken. Zoals verhalen in een tent, een grote stelling met objecten, een tekentafel als drager voor planvorming en dat alles gelardeerd met mooie verhalen. Zodanig vormgegeven dat de verhaallijnen een en twee een eigen gezicht krijgen en door verhalen aan elkaar verbonden worden.

Er zijn ook ideeën over een blijvende herinnering op het eiland. 'Een knipoog naar het verleden met een blik op het heden' zoals de ontwikkelaars dat noemen. We denken daarbij aan iets met de stoomlucht. Die komt namelijk in alle gesprekken naar boven als wezenlijk element van het verleden. Wat we daarover bedacht hebben, houden we nog even onder de pet, alleen een aantal ingewijden zijn op de hoogte.

Wat je wél mag weten: Sjors van Klink van Lunabricks heeft van ons de opdracht gekregen om een Lego-maquette te maken van de situatie 'Magazijn rond 1980'. Een maquette van de huidige situatie van defensie eiland wordt gemaakt en geschonken door Wasserij CV, architect Groosman en Karres en Brands. We gaan ervanuit dat beide maquettes als blikvanger in de hal komen te staan.

Deze maand maken we de balans op en zetten we in een brainstorm de eerste stappen voor de vormgeving. Daarna leggen we in een aantal bijeenkomsten onze plannen voor aan drie groepen. De reacties daarop verwerken we in de plannen en dan gaan we als een haas aan de slag met de uitwerking. De tijd staat bepaald niet stil.

En dan nogmaals de oproep: ken je iemand die op het eiland gewerkt heeft en erover kan vertellen. Ken je iemand die er nu woont en wil delen waarom hij/zij daarvoor gekozen heeft? Verder zoeken we objecten: alles wat er op het eiland gewassen, gerepareerd of gemaakt is: helmen, schoenen, dekens, tenten, kleding, onderdelen van de PSU (Persoonlijke Standaard Uitrusting), gereedschappen en onderdelen die gebruikt zijn, cadeaus en prijzen verkregen bij jubilea en wedstrijden. We weten dat er in 1998 een verkoping is geweest tijdens de open dag. Er zal toch het nodige bij Woerdenaren in gebruik zijn of op zolder zijn beland. We horen het heel graag! Breng ons nog niets, maar stuur eerst een mail, bij voorkeur met een verhaal, omschrijving en foto's. Dat kan naar t.dejong@stadsmuseumwoerden.nl. We nemen dan contact met je op.

Teatske de Jong, Stephanie Rompa
Tentoonstellingsmakers Stadsmuseum Woerden

Sjors van Klink bouwt een Lego-maquette van het 'Magazijn rond 1980'

Bouwtekening van de Lego-maquette in aanbouw

Historische foto: Stichting Rijnlandse Historiën, Alphen aan den Rijn.

KWETSBAAR VOLKERT BATELAAN

Beste associés van 'De Vroedschap'

Het zal weinig mensen zijn ontgaan dat culturele instellingen, waaronder musea, het op dit moment zwaar hebben: stijgende kosten, teruglopende fondsen, onder druk staande subsidies, stijgende btw etc. Daar heeft Stadsmuseum Woerden natuurlijk ook allemaal mee te maken. Doordat het beleid tot op heden altijd gericht is geweest op 'lange termijn continuïteit (met behoud van relevantie)' staan we er op dit moment nog vrij gunstig voor.

Maar daar kan snel verandering in komen. Als de gemeenteraad inderdaad vasthoudt aan een voorgenomen bezuiniging van bijna €30.000 in 2025 zal het snel bergafwaarts gaan. Want echte besparingsmogelijkheden zijn er nauwelijks; elk dubbeltje wordt al vaker omgedraaid en de kernbezetting van nog geen 2 fte maakt dat 'personele krimp' geen reële optie is.

Daarbij weten wij ons gesteund door het advies van een gerenommeerde museumexpert die ongeveer twee jaar geleden al constateerde dat het museum enorm veel presteert met relatief weinig middelen en daardoor eigenlijk veel te kwetsbaar is.

2025 WORDT WEER EEN SINGELKUNSTJAAR

Na de succesvolle editie in 2022 keert Singelkunst 2025 terug naar de Woerdense binnenstad met als overkoepelend thema **verbinding**.

Singelkunst is een gratis openlucht evenement van 1 maart t/m 20 april met zo'n 25 grote kunstwerken, in en langs de historische Singel van Woerden. Het wordt opnieuw een smaakvolle en verrassende expositie met werk van professionals en amateurs, jong en oud, regionaal en landelijk. De kwaliteit is hoog, zowel op artistiek als technisch niveau.

Vijf van de beschikbare plaatsen worden ingevuld door de leerlingen van de lokale middelbare scholen. Zij zijn inmiddels onder begeleiding van de specialisten van KUVU en TechnoHUB begonnen met hun project. De andere plaat-

Een van de deelnemers van de vorige editie van Singelkunst was Carolien Adriaansche. Ze bouwt haar Floating Cities op uit op kleur gesorteerd plastic afval dat zij al 25 jaar op haar atelier verzameld zoals shampoo en wasmiddel flessen.

Op dit moment zijn wij als bestuur druk bezig de gemeente te bewegen om de subsidie minimaal op hetzelfde niveau te houden. Ik ben benieuwd of dat lukt.

Daarbij reken ik ook op de steun van De Vroedschap en De Vrienden. Met elkaar moeten we ervoor zien te zorgen dat ons mooie Stadsmuseum in staat blijft om o.a.:

- jaarlijks twee exposities te organiseren voor Woerdenaren en toeristen;
- alle Woerdense scholieren historisch besef bij te brengen;
- adequaat onderhoud te plegen op de zestig buitenkunstobjecten die het Stadsmuseum beheert;
- en -last but not least- een fijne ontmoetings- en werkplek te bieden waaraan onze 70 vrijwilligers ongelofelijk veel plezier en betekenis ontleenen.

In het Stadsmuseum is er nu de mooie expositie 'Gestel en De Smet, vluchtelingen - zielsverwanten' te bezoeken. Kom vooral kijken! Voor daarna zijn we al druk in de weer met de volgende expositie over het Defensie-eiland. Kortom, er zijn gelukkig ook positieve zaken over het museum te melden.

Volkert Batelaan, bestuursvoorzitter Stichting Stadsmuseum Woerden

sen worden ingevuld met kunstenaars die zich hebben ingeschreven bij een open call. In totaal hebben zich 39 kunstenaars aangemeld. Uiteindelijk wordt door het Artistieke team en de Technische commissie de definitieve selectie bepaald. De namen worden begin 2025 bekend gemaakt.

Om dit alles gemakkelijker mogelijk te maken heeft Singelkunst van de belastingdienst gelukkig de culturele ANBI status gekregen waardoor het voor bedrijven interessanter is geworden om Singelkunst financieel te ondersteunen. Zonder bedrijven, particulieren en stichtingen zoals het Vroedschap kan Singelkunst niet georganiseerd worden. We houden u graag op de hoogte op www.singelkunst.nl en via de social media Facebook, Instagram en LinkedIn.

Bestuur Stichting Singelkunst

Carolien Adriaansche | opbouw floating cities | Singelkunst Woerden 2022

BESTE ASSOCIÉS

Na twee termijnen van zes jaar burgemeesterschap in Woerden gaat Victor Molkenboer volgend jaar met pensioen. Inmiddels is bekend dat veertig mensen hebben gesolliciteerd om zijn opvolger te worden. Victor is associé van het eerste uur. In 2018 zei hij meteen en volmondig 'ja'.

Beste associés,

De oprichting van de Vroedschap van Woerden anno 2018 vond ik een fantastisch initiatief. Een initiatief dat is genomen om de verbinding te smeden tussen Woerdense ondernemers en het

Stadsmuseum versterkt het museum en daarmee de Woerdense samenleving als geheel. U geeft blijk van uw betrokkenheid bij kunst en cultuur en draagt daarmee het noodzakelijke belang daarvan uit. Met uw gebaar representeert u dat waar elke burgemeester zich voor moet inspannen: het benadrukken van de betekenis van de samenleving: een waardevol weefsel dat we door intensieve samenwerking met elkaar in stand houden. Daarom is associé zijn vanzelfsprekend, inherent aan de functie van burgemeester. Behalve dat deze zo de gelegenheid wordt geboden om een belangrijk maatschappelijk gebaar te maken is De Vroedschap ook een aangenaam én inspirerend gezelschap om in te vertoeven. Ik geef dit graag door aan mijn opvolger.

Commitment aan het museum is ook meewerken aan het op de kaart zetten van Woerden als aantrekkelijke woonplaats en een stad die voor kunstliefhebbers zeker de moei-

Tentoonstelling 'Onbeperkt houdbaar' Kaas in de kunst 2017-2018.
Beeld: Brita Seifert | Royal Diner

VICTOR MOLKENBOER

te waard is om te bezoeken. Zo is onze stad bijvoorbeeld de geboorteplaats van Leo Gestel. Met deze kunstenaar, die als modernist ook internationaal bekend is, hebben we een prachtige parel in ons midden waarmee het museum haar aantrekkingskracht nog verder kan vergroten.

Het worden spannende tijden. Musea staan al onder druk. En met de bezuinigingen in het vooruitzicht zal het voor de gemeente geen gemakkelijke opgave worden om de culturele sector geheel te ontzien. Om ook financieel gezond te blijven zal er sowieso nog meer een beroep worden gedaan op het creatieve vermogen van de culturele instellingen. Een lichtpunt is dat dit de sector is die bij uitstek over dat vermogen beschikt.

De directe ondersteuning voor kunst en cultuur uit de samenleving, zowel materieel als immaterieel, gaat de komende jaren nog belangrijker worden. De Vrienden en De Vroedschap zijn zeer waardevolle partners. Ze kunnen het Stadsmuseum helpen met het aantonen van haar maatschappelijke relevantie. Daar heeft het Stadsmuseum zich de afgelopen jaren met succes voor ingespannen. Zichtbare voorbeelden waren exposities als Kaas in de kunst (2017-2018) en Koe in de kunst (2021-2022) en Street Art (2023) en is de geheel vernieuwde permanente tentoonstelling Het Verhaal van Woerden (2023). Rondom de tentoonstellingen wordt er een scala aan activiteiten ontwikkeld zoals lezingen, rondleidingen en workshops. Het is ook mooi om te zien dat het museum pro-actief de samenwerking zoekt met de culturele partners, het onderwijs en andere maatschappelijke instellingen.

Dubbeltentoonstelling 'Gekoesterd': Koe in de Kunst en Op de Koeiemart 2021-2022. Beeld: Maus Bullhorst en Suzan Hijink

Naast bestuur, staf, alle medewerkers en vrijwilligers van ons Stadsmuseum zie ik in onze stad ook veel andere organisaties en individuen creatieve activiteiten ontplooiën op het gebied van de kunst en cultuurhistorie. Vanuit de Vroedschapsgedachte dat samenwerking werkt en versterkt, spreek ik de wens uit dat men elkaar blijft opzoeken en kennis blijft uitwisselen.

Met het oog op de toekomst zal Stadsmuseum Woerden, net als een onderneming, moeten blijven innoveren en investeren. Het is echt jammer dat de uitbreiding naar een musealer Woerden via 'de plint van de Mariaschool' niet is gelukt, maar laten we deze tegenslag archiveren. De verbinding met de kerktuin en het aan die tuin grenzende parkeerterrein bieden nog steeds uitzicht op vergroting van de beeldende expositieruimte. In dat licht is de inzet voor een goede verstandhouding met burens als De Rentmeesters van de Petruskerk, van grote waarde.

Als optimist en kunstliefhebber droom ik over 'Woerden kunststad'. De Gestelkamer in ons vertrouwde Stadsmuseum is een sfeervolle intieme ruimte en een mooi eerbetoon aan 'onze' Leo Gestel, maar als gezegd klinkt zijn naam ver voorbij de grenzen van onze stad. Hier ligt een kans in het verschiet. Het lijkt mij niet verstandig om de tentoonstellingsfunctie in zijn geheel aan één van Woerdens mooiste monumenten te onttrekken, maar behalve de begane grond laten de toegankelijkheid en de presentatiemogelijkheden toch veel te wensen over. En natuurlijk ken ook ik de weerbarstigheid van de praktijk, maar zou het museum, naast de uitbreiding direct naast het Stedehuis, ook samen met De Vroedschap en De Vrienden eens willen brainstormen over extra expositie ruimte op nog een andere lokatie?

Kunst is een hartzaak en juist daarom ook een hoofdzaak. Je hoeft geen verstand van kunst te hebben om haar lief te hebben, maar een stad zonder kunst is een stad zonder een liefhebbend hart.

Het was voor mij een eer en telkens weer inspirerend om u te ontmoeten. Ik wens u het allerbeste toe en ben ervan overtuigd dat u mijn opvolger met alle egards zal ontvangen.

Tot ziens,
Victor Molkenboer

BESTE VICTOR

We gaan je missen. Je hebt de Stad Woerden twaalf jaar met overgave gediend. Een enorme prestatie en als bestuur van de Vroedschap bedanken wij jou daar hartelijk voor.

Je hebt een groot, warm hart voor cultuur en dat uit zich in een bijzondere betrokkenheid bij alle lokale culturele initiatieven. Zo heb je ook ons verzoek om associé van de Vroedschap te worden meteen positief ontvangen. Met jouw afscheid wordt dit beëindigd en wij zijn zeer ingenomen met het feit dat je het associéschap bij je opvolger warm aanbeveelt.

Wij wensen je veel geluk bij je volgende avontuur Victor en hopen met je in contact te blijven.

Bestuur Vroedschap van Woerden anno 2018

LEO GESTEL

VLUCHTELIJNEN ZIELSVERWANTEN

GUSTAVE DE SMET

HANS HAGEN

Omslag van het boek van Hans Hagen

Gestel en De Smet, beiden pioniers van het modernisme in hun thuisland, werden samengebracht door de stormachtige ontwikkelingen van de Eerste Wereldoorlog. Hun ontmoeting in Nederland leidde tot een vruchtbare samenwerking waarin het expressionisme centraal stond. Hagen neemt de lezer mee op een fascinerende reis door de Europese kunstwereld van die tijd, waarin stijlen als impressionisme, luminisme, kubisme en fauvisme aan bod komen.

Dit boek toont niet alleen de artistieke ontwikkelingen van beide kunstenaars, maar biedt ook een portret van hun persoonlijke band. Hagen weet op treffende wijze de menselijke kant van deze kunstenaars te belichten.

Maarten Fraanje
Academische uitgeverij Eburon

EEN MOOIE 'ERFENIS' VAN DE STICHTING NMF

Onlangs heeft De Stichting Vroedschap van Woerden anno 2018 maar liefst € 7.400,- mogen ontvangen. Dit geld is aan onze stichting geschonken door de Stichting Nationaal Museumfonds (NMF). De stichting NMF verzorgde de ondersteuning aan (de back-office van) musea en heeft kort geleden haar activiteiten gestaakt en is vervolgens opgeheven. Het bedrag resteerde als baat bij de opheffing en is conform de statuten overgedragen aan een stichting met een soortgelijke doelstelling, in dit geval 'De Vroedschap'. We zullen deze prachtige donatie wel besteden.

Jan Hendriks, penningmeester

BERICHT VAN HET STADSMUSEUM

ARJA VAN VELDHIJZEN

Spelenderwijs

Het aantal bezoekers aan Stadsmuseum Woerden is nog niet op het niveau van vóór Corona, maar gelukkig wel stijgende en daarbij is de waardering van onze bezoekers hoog. Rondom de tentoonstellingen bieden we steeds meer activiteiten: behalve de rondleidingen door onze vrijwilligers noem ik de familie-speurtochten. Spelenderwijs kunnen jong en oud genieten van al het moois dat we in huis hebben. Ook de dit jaar geïntroduceerde onderwijs- en familieprogramma's bij de permanente tentoonstelling 'Het Verhaal van Woerden' op zolder worden hoog gewaardeerd.

Een wereld vol kleur verzameld in Woerden

Louis Favre 04-05 t/m 01-09-2024

Via ons bestuurslid Maarten Kentgens kwamen we in contact met Gonnie Kügel uit Woerden, een fanatieke verzamelaar van het werk van kunstenaar Louis Favre, die enthousiast meewerkte aan de tentoonstelling. Bezoekers werden blij bij het zien van 'Een wereld vol kleur'. De bonte schilderijen en litho's van deze bijna vergeten Fransman spatten dan ook van de muur af dit voorjaar en deze zomer.

Meer dan 70 vrijwilligers

Over kleurrijk en spatten gesproken: het oranje-bronzen fonteinbeeld 'Spelend met water' uit 1972 van Marcus Ravenswaaij voor het station staat er na een grondige restauratie dit jaar weer heerlijk fris bij en dankzij de inspanningen van onze vrijwillige onderhoudsploeg wordt deze vrolijke blikvanger verzorgd. Is u overigens bekend dat er meer dan 70 vrijwilligers bij ons werken?

Bijzonder beeld - ook met dank aan de burens

Bart Somers mei - augustus 2024

Van mei t/m augustus kregen we van u tijdelijk een extra aandachtstrekker. Het bijzondere beeld 'In het hoofd van je moeder' van Bart Somers stond naast het museum in de tuin van de Petruskerk. Letterlijk een prachtig gezicht. Zoals u weet werden bezoekers ook uitgenodigd om in het beeld te kruipen en een brief te schrijven aan een dierbare en hun brief te posten in de speciale brievenbus in de hal van het museum. Het bestuur van de Petruskerk werkte graag mee. Behalve dat men toestemming gaf om het beeld in hun tuin te plaatsen, stelde het ook twee nissen in de kerk beschikbaar voor het exposeren van zes eerder geschreven brieven. Een samenwerking van grote toegevoegde waarde met onze goede burens. Dank daarvoor.

Fonteinkunstwerk 'Spelend met water'

Onder: Ansichtkaart uit de zeventiger jaren van de Westdam. Drie bronzen beelden van kinderen zitten op oranje geschilderde halve ronde cirkels van polyester. De cirkels zijn verbonden met waterreservoirs waaruit water spuit.

Het 'fonteinkunstwerk' *Spelend met water* is in 1972 gemaakt door Marcus Ravenswaaij in opdracht van de Nutsspaarbank en werd ter ere van haar honderdjarig bestaan geschonken aan de stad die in dat jaar 600 jaar stadsrechten vierde. Het beeld werd tegenover het voormalige stadhuis geplaatst.

Bij een latere herinrichting van de Westdam werd het beeld verplaatst naar het parkje aan de Stationsweg. Daar werd het beeld nauwelijks onderhouden en op een zeker moment kwam het in slechte staat op het stadserf terecht. Dankzij een actie van Manuela Koelemij in 2013 werd het beeld opgeknapt en in 2014 prominent aan de centrumkant van het station neergezet.

Tijdens de (her)opening kwam er een man aan fietsen die in het water sprong en zijn haar begon te wassen. Dit was een verwijzing naar de Woerdenaar Cor van Gulik die zich verschillende keren, met heel veel zeep, ging wassen in de fontein.

**Kunst biedt troost
Leo Gestel en Gustave De Smet**

Afgelopen voorjaar had Gestelkenner Hans Hagen zijn boek 'Leo Gestel en Gustave De Smet, vluchtelingen - zielsverwanten' af. Toen hij enkele jaren eerder startte met zijn project legde hij het idee aan ons voor om bij de publicatie van het boek een tentoonstelling samen te stellen. De speurtocht van Stephanie Rompa heeft een boeiende selectie kunstwerken opgeleverd van de twee vrienden, die elkaar wederzijds beïnvloedden. Een interessant gegeven voor kunstliefhebbers. Zeker zo wetenswaardig is de oorzaak waardoor zij elkaar ontmoetten en daarna vrienden bleven voor het leven.

Gustave De Smet ontvluchtte met zijn vrouw en kind bij het uitbreken van de eerste Wereldoorlog in 1914 zijn vaderland. Leo Gestel introduceerde Gustave in zijn kunstenaarskring in Amsterdam.

Behalve dat de werken een verrassende kijk geven op deze kunstzinnige zielsverwanten hebben wij, vanuit het ook nu nog steeds actuele thema 'vluchten uit het vaderland' een aanvulling op de expositie geïnitieerd. We hebben lokale én

gevluchte amateurkunstenaars uitgenodigd om samen de tentoonstelling te gaan bekijken. De deelnemers gaan in gesprek en maken samen kunstwerken die vanaf half december worden geëxposeerd in het kabinet op de eerste verdieping. Kunst biedt troost, ook als je ergens nieuw bent, je niemand kent en je thuisland mist. Ontstaan uit deze samenwerking nieuwe vriendschappen en is er -net als bij Gestel en De Smet- sprake van wederzijdse beïnvloeding?

Dank voor uw bijdrage aan deze tentoonstelling. Met plezier hebben we voor ieder van u een exemplaar van het gelijknamige boek van Hans Hagen. Op 24 november a.s. en 2 februari 2025 geeft hij een lezing in de Vroedschapszaal. Via de website kan men zich aanmelden.

2025 In volle gang is de ontwikkeling van de tentoonstelling over het Defensie-eiland, die op 14 februari wordt geopend. Tentoonstellingsmakers Teatske de Jong en Stephanie Rompa vertellen hier uitgebreid over op pagina 6.

Wilt u met ons meedenken?

Zal het ons in 2025 lukken om een nieuwe betaalbare depotruimte te vinden? De huidige depotruimte mist namelijk de basale faciliteiten om erin te werken.

Connectie met de wereld

Verder staat hoog op ons verlanglijstje de wens om onze digitale connectie met de wereld te verbeteren. Zo maken we binnenkort een begin met het online zetten van onze collectie op www.collectienederland.nl; op termijn zal steeds meer van onze collectie termijn digitaal doorzoekbaar zijn. In de planning voor 2025 staat ook een vernieuwing van de website Stadsmuseumwoerden.nl.

Hartelijk dank weer voor uw ondersteuning in het afgelopen jaar. Ook in 2025 hopen wij weer regelmatig een beroep op u te mogen doen.

Arja van Veldhuizen
Directeur Stadsmuseum Woerden

IN HET HOOFD VAN JE MOEDER

Het bijzondere project 'Brief aan mijn moeder' van kunstenaar Bart Somers uit Heusden is in een mooie coöperatie met de Hervormde Kerk, het Stadsmuseum, Plein 7 succesvol afgerond.

De Vroedschap van Woerden anno 2018 heeft hiertoe het initiatief genomen en het mogelijk gemaakt.

Er zijn 25 brieven achtergebleven, de kunstenaar gaat hier een bestemming aan geven.

De kerktuin was een fijne plek om te verblijven en zo ook de entree van de Hervormde kerk waar een gerelateerde mini tentoonstelling was ingericht.

Kortom dank aan allen die hebben bijgedragen aan het succes, zou zo maar eens de opmaat kunnen zijn naar een nieuw initiatief.

Bestuur Vroedschap van Woerden anno 2018

'In het hoofd van je moeder' stond deze zomer in de tuin van de Petruskerk.

NIET UITSTELLEN

IN GESPREK MET LAURENS SCHULPEN | ONDERNEMER

Apotheker, geboren op 28 december 1969
Getrouwd met Jacomijn, 4 kinderen: Sacha (26)
Sophie (24) Ewout (22) en Lotje (20).

Boek en film: 'Being there' is een roman van Jerzy Kosinski die ook is verfilmd. "Getting there is half the fun; being there is all of it!"

Films: 'The Godfather', 'Soldaat van Oranje'.
"Ik hou enorm van reizen; doe graag steden aan.
Mijn favoriete stad is New York: die gigantische dynamiek."

Song: Angels van Robbie Williams.
Continent: Afrika.

Kunst van nu: "Jacomijn en ik zijn sinds kort gecharmeerd van het werk van schilder/fotograaf Casper Faassen. Wat mij ook fascineert is het werk van Studio Job Smeets. Dat zit op het grensvlak van design en kunst, dat schuurt wat, heeft ook iets controversieëls."

Lijfspreuk: "Niet uitstellen, zei m'n moeder altijd."

"Ik ben geen kunstkenner, maar geniet er. Wij kopen het puur op gevoel. Ook vaak zonder voorbedachte rade. Dan lopen we in een stad, langs een galerie. Mensen kunnen je aanraden wat je moet kopen en je kan naar kenners luisteren, maar met kunst is toch je eigen gevoel de maatstaf."

Laurens en Jacomijn wonen sinds 2004 schitterend 'onder de Watertoren'. "Koffie?" vraagt Laurens, terwijl hij me tipt om aan de tafel daar te gaan zitten. "Waar je het mooiste uitzicht hebt over de Singel." De oostkant van onze binnenstad met het Westdampark is inderdaad een weelderige plek. "Bij Singelkunst zit je hier op de voorste rij," vervolgt Laurens. "De startbijeenkomst van De Vroedschap in die leegstaande ruimte achter het museum was veelbelovend... echt jammer dat het niet gelukt is om dat bij het museum te betrekken. Een gemiste kans." Desalniettemin is Laurens ingenomen met de initiatieven die De Vroedschap neemt en mogelijk maakt. Hij noemt als voorbeelden de film en projecties op de buitenmuur van het museum en het beeld 'Brief aan mijn moeder' van Bart Somers in de kerktuin. "Daar hou ik ook van: als je geen plek binnen hebt, dan ga je gewoon naar buiten... Overigens vind ik alle activiteiten die op kunst- en cultuurgebied in Woerden worden ondernomen geweldig. Zoals Singelkunst en ook de initiatieven van Het Klooster."

Kunst- en cultuurbeleving horen erbij. Het is belangrijk dat een stad als Woerden een goed kunst- en cultuurklimaat heeft. Ook dat mensen er al jong mee in aanraking komen.

Laatst was ik bij een presentatie van de KUVV. Wat is het goed dat we hier zo'n instelling hebben. Kunst verrijkt de geest, stimuleert het creatieve denken, kweekt innovatiekracht. En daar begint het mee."

Laurens is een energieke ondernemer die met veel bewondering praat over zijn werk- en woonplaats. "Wij zijn hier in 2001 komen werken en wonen. Inmiddels voel ik me helemaal Woerdenaar en hou van de 'hands on-mentaliteit' van de ondernemers hier. Woerden is een bruisende stad op alle fronten en wat is de stedenbouwkundige ontwikkeling van het Kerkplein een waardevolle ingreep gebleken."

Laurens is geboren in Tanzania. Zijn ouders zijn arts en begonnen daar een missieziekenhuis in Biharamulo. "Het ziekenhuis bestaat nog steeds." Hij woonde daarna enkele jaren nog in Kenia. "Terug in Nederland in 1978 gingen we in Bilt-hoven wonen. Ik studeerde o.a. in Groningen en Amsterdam. En ik werkte als jonge apotheker ook op Aruba. Daar leerde ik van de eigenaar ook de kneepjes van het ondernemersvak. In 2001 zijn we hier in Woerden neergestreken en onze Service-apotheek in de Rubensstraat begonnen in het voormalige pand van Auto-Indus, waar we boven gingen wonen. BMW dealer Hans Severs zei ooit grappend tegen me: "Ondernemers die op die plek beginnen in Woerden zijn succesvol." Trouwens, wij zijn nu ook op zoek naar een nieuwe locatie voor de apotheek."

"Als Vroedschap zijn we er voor het museum. Maar het lijkt me goed als ook jonge kunstzinnige Woerdenaren weten van ons bestaan wanneer ze een activiteit willen ontplooiën. Ik kwam een keer in gesprek met Maarten Engeltjes. Hij is een operazanger die in 2017 zijn eigen barokorkest heeft opgericht en zonder subsidie werkt. Daar is hij zeker geen tegenstander van, maar als subsidie vanzelfsprekend wordt kan dat ten koste gaan van de drang om te willen innoveren en dus de noodzaak om creatief te blijven. Hij heeft een punt." Laurens zit in verschillende zakelijke samenwerkingsverbanden en moet door zijn volle agenda nogal eens verstek laten gaan op de bijeenkomsten. "Dat vind ik best jammer. Zeker toen Marieke van der Kleij mij enthousiast vertelde over het bezoek aan Bart Somers in Heusden." Laurens oppert de suggestie om aan het begin van het jaar de data van de belangrijkste bijeenkomsten in dat jaar bekend te maken.

Casper Faassen

www.casperfaassen.com

Studio Job
De Generaal
2003
Gepatineerd
brons
Collectie:
Groninger
Museum

Portret van
Laurens
Schulpen
door Rien
van Esterik.
Interview:
Niek
Engelhard.

